

УДК 911.3 (477)

Анатолій Корнус

ДЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ЧИ ПОСТІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТИПОЛОГІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті розглянуто структуру зайнятості населення за видами економічної діяльності у розрізі адміністративно-територіальних одиниць України. Встановлено, що найбільш суттєво на структурі зайнятості відбилися процеси деіндустріалізації. На підставі аналізу співвідношення зайнятих у первинному (сільське і лісове господарство, рибництво), вторинному (добувна і обробна промисловість та будівництво) і третинному (галузі, що виробляють послуги) секторах економіки, виконано типологію регіонів України з виділенням дев'яти типів регіональних макроструктур зайнятості.

Ключові слова: типологія, деіндустріалізація, зайнятість, сектори економіки, регіони України.

Анатолій Корнус. ДЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ ІЛИ ПОСТІНДУСТРІАЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТИПОЛОГІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ. В статті розглянуто структуру зайнятості населення по видах економічної діяльності в разі адміністративно-територіальних одиниць України. Встановлено, що найбільш суттєво на структурі зайнятості відбилися процеси деіндустріалізації. На основі аналізу співвідношення зайнятих в первинному (сільське і лісове господарство, рибництво), вторинному (добувна і обробна промисловість та будівництво) і третинному (галузі, що виробляють послуги) секторах економіки, виконано типологію регіонів України з виділенням дев'яти типів регіональних макроструктур зайнятості.

Ключевые слова: типология, деиндустриализация, занятость, секторы экономики, регионы Украины.

Anatoliy Kornus. DE-INDUSTRIALIZATION OR POST-INDUSTRIALIZATION: THE PROBLEMS OF TYPOLOGY OF UKRAINIAN REGIONS. The paper examines the structure of employment by economic activity in the context of the administrative-territorial units of Ukraine. Found that the processes of de-industrialization are most significant impact on the employment structure. Based on the analysis of the ratio between employed in the primary (agriculture, forestry and fisheries), secondary (mining and manufacturing industries and construction) and tertiary (service industries) sectors the typology of Ukrainian regions was performed with the release of the nine types of regional macro-structures of employment.

Keywords: typology, de-industrialization, employment, economic sectors, regions of Ukraine.

Актуальність теми. Структура зайнятості населення є одним з ключових критеріїв, що його використовують при здійсненні географічної типології країн та регіонів. Зайнятість населення у різних видах економічної діяльності віддзеркалює різноманітні тенденції і процеси, що відбуваються у соціально-економічному комплексі України: деіндустріалізацію, реаграризацію, терціаризацію та інші. Враховуючи це, здійснення типології регіонів України за сучасною структурою зайнятості у них, є важливим і актуальним.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Типологія (типізація) є достатньо відомим методом дослідження регіонів. Його основи викладено у багатьох працях вітчизняних авторів: О.Г. Топчієва [15], С.А. Мороза та ін. [7], О.І. Шаблія [17], Я.Б. Олійника і А.В. Степаненка [12], Н.В. Зубаревич [5]. Типологію регіонів України за тими чи іншими географічними критеріями виконували у своїх роботах А.П. Голіков та ін. [2], Н.А. Мезенцева і К.В. Мезенцев [6], К.А. Немець [11], Л.М. Немець [9] та інші. За структурою зайнятості населення виконана типологія регіонів Російської Федерації (С.С. Артоболевський та ін. [1], А.І. Трейвіш [16], Т.Г. Нефедова [10]).

Формулювання мети дослідження. З перерахованих вище процесів, на структуру зайнятості населення, на нашу думку, найбільше вплинула саме деіндустріалізація. Це й зумовило вибір теми нашого дослідження – коротко охарактеризувати прояви цієї тенденції та виконати типологію адміністративно-територіальних одиниць з врахуванням змін у структурі зайнятості їх населення, які були зумовлені процесами деіндустріалізації регіонів України.

Викладення основного матеріалу.

Деіндустріалізація в Україні почалася у 80-ті роки минулого століття. Про її початок у цей час свідчить той факт, що вже тоді практично був порушений нормальний механізм відтворення основного капіталу. Це проявилось в збільшенні ступеня зносу основних фондів. Якщо у 1980 р. в середньому по промисловості цей знос становив 37,4%, то до 1990 р. він зріс до 48,7%. Особливо негативна ситуація склалася в металургійному комплексі, де ступінь зносу був найвищим серед галузей промисловості і становив 60,9%. Друге місце після металургії посідала хімічна промисловість та нафтохімія – 55,5% [8]. Як наслідок деіндустріалізації, протягом 80-х років зменшилася питома вага промисловості у виробництві національного доходу при значному зростанні частки сільського господарства. За 10 років ці показники змінилися, відповідно, з 50,6 до 42,4% і з 18,2 до 28,0% (табл. 1). Інакше кажучи, у 1980-1990 рр. поряд з деіндустріалізацією, ми спостерігали фактично реаграризацію економіки України.

Особливо високими темпами відбувалася деіндустріалізація за роки незалежності України. У 2001 році частка промисловості знову зросла, однак це трапилось тому що статистика перейшла із старого класифікатора галузей народного господарства на нову класифікацію видів економічної діяльності (КВЕД), яка розширила рамки індустрії за рахунок віднесення до неї виробництва та розподілення електроенергії, газу та води. Сама ж тенденція до зменшення частки промисловості у ВВП України не змінилася. Починаючи з 1990 року зменшується і питома вага сільського господарства у ВВП, натомість у його структурі зростає частка галузей, що виробляють послуги.

Таблиця 1

Розподіл валового внутрішнього продукту (ВВП) України за видами економічної діяльності, %

Вид економічної діяльності	1980	1990	2001	2010
Промисловість	50,6	42,4	48,6	43,2
Сільське господарство	18,2	28,0	14,4	8,1
Будівництво	9,1	9,3	4,0	4,1
Транспорт і зв'язок	5,2	5,9	8,9	8,8

Розраховано по: Народне господарство Української РСР у 1990 році: Стат. щорічник / Відп. за вип. В. В. Самченко. – К. : Техніка, 1991. – С. 11; Статистичний щорічник України за 2011 рік / За ред. О. Г. Осауленка. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2012. – 559 с.

Іноді збільшення частки сфери послуг в українській економіці оцінюють як позитивне явище, оскільки воно відповідає аналогічним тенденціям у розвинутих країнах. Це розглядають як перші кроки у становленні постіндустріального суспільства. Однак з такою думкою навряд чи можна погодитися, адже випереджаюче зростання сфери послуг у передових країнах відбувається не за рахунок виробничої сфери, а на її основі. Обсяги матеріального виробництва дозволяють не тільки задовольнити базові потреби практично всього населення, а й забезпечити високий рівень споживання. Рівень же виробництва в Україні ніяк не може розглядатися як достатній для вирішення хоча б базових завдань [4].

Постіндустріальне суспільство передбачає не падіння промислового виробництва або навіть його

стагнацію, а випереджаюче зростання сектора послуг порівняно з промисловим сектором (який хоча й повільніше, але теж зростає), внаслідок чого частка послуг в економіці збільшується. При цьому промисловий сектор зростає повільніше лише тому, що він і так вже задовольняє всі наявні потреби, йому просто нікуди рости швидше, принаймні до чергового стрибка науково-технічного прогресу.

Тому швидке зростання невиробничої сфери (сфери послуг) фактично відбувається на шкоду реальному сектору господарства, не тільки не наближаючи суспільство до постіндустріального етапу, а навпаки, відкидаючи його на доіндустріальну стадію [4]. Вельми показовими в цьому плані можуть бути зіставлення структури ВВП в різних країнах (табл. 2).

Таблиця 2

Структура ВВП деяких країн за галузями економіки

Країна	ВВП на душу населення, тис. дол.	Частка галузі, %		
		сільське господарство	промисловість	сфера послуг
Люксембург	81,1	0,4	13,6	86
Норвегія	55,9	2,9	41,8	55,3
США	50,7	1,1	19,2	79,7
ОАЕ	49,8	0,8	56	43,2
Швейцарія	46,2	1,4	28	70,6
Канада	43,4	1,7	28,5	69,8
Австралія	43,3	4	27,3	68,8
Австрія	43,1	1,5	30,1	68,4
Нідерланди	42,9	2	18	80
Швеція	41,9	1,8	27,4	70,8
Нова Зеландія	30,2	7	19	74
Словенія	28,7	2,2	35	62,8
Чехія	27,6	3,1	38,6	58,3
Словаччина	24,6	3,8	37	59,2
Португалія	23,8	2,4	21,3	76,3
Польща	20,9	4	32,2	63,8
Угорщина	20,0	3,3	28,5	68,2
Таїланд	10,3	12,3	43,6	44,2
Китай	9,3	10,1	45,3	44,6
Туркменистан	8,9	7,5	24,4	68,1
Албанія	8,2	20	18,7	61,3
Намібія	7,9	7,4	31,3	61,3
Україна	7,5	10,2	31,6	58,2
Єгипет	6,7	14,7	37,4	47,9

Складено за: Central Intelligence Agency. The World Factbook / Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html#top> – вільний. – Заголовок з екрану. – Мова англ.

Крім співвідношення внеску (частки) різних галузей економіки у ВВП, важливим критерієм віднесення країни чи регіону до того чи іншого типу є структура зайнятості населення. Навіть за неповними і неточними даними офіційної статистики зайнятості населення за видами економічної діяльності, можна судити не про постіндустріальний,

а про індустріально-аграрний тип України при значній різноманітності її регіонів (рис. 1). Якщо спробувати класифікувати їх і відшукати їм структурні аналоги серед країн світу чи окремих їх регіонів [10], можна виділити дев'ять типів (регіональних макроструктур зайнятості).

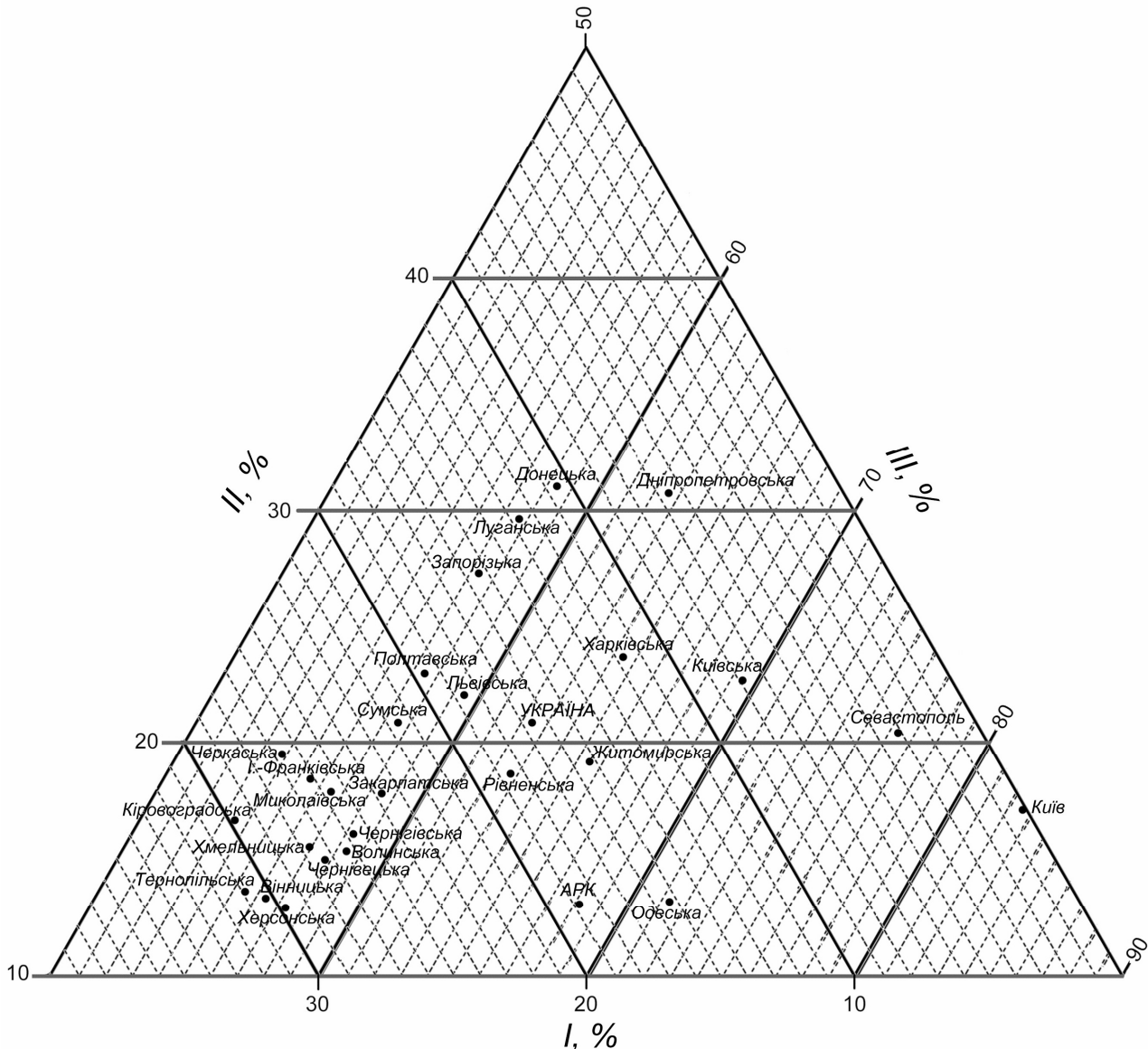

Рис. 1. Структура зайнятості населення регіонів України (I – сільське і лісове господарство, рибицтво; II – промисловість і будівництво; III – галузі, що виробляють послуги) (побудовано за [13])

1) Гіперсервісні регіони, де на первинний сектор (сільське і лісове господарство) припадає до 1% зайнятих, а на вторинний (промисловість і будівництво) до 20%. Таке співвідношення ми спостерігаємо у США, окремих країнах Західної Європи, як от Люксембург, і „багатих островах” на зразок Сінгапуру, у Росії це тільки Москва. В Україні є лише один гіперсервісний регіон – м. Київ, де у виробництві послуг задіяно 82,6% населення, а у первинному секторі – лише 0,2%.

2) Сервісні (постаграрні і постіндустріальні), де на первинний сектор припадає до 5% зайнятих, на вторинний – до 25%, як у ряді країн Західної Європи,

Канаді, Кувейті. У Росії це С.-Петербург і крайній Північний Схід, де частка ринку послуг велика через природну слабкість інших секторів, – у цих умовах структура сервісного типу виникає не після, а скоріше замість них. В Україні до цього типу потрапив один своєрідний регіон – м. Севастополь, де у невиробничій сфері трудиться 3/4 населення.

3) Індустріально-сервісні регіони мають значну частку населення, зайнятого у промисловості і будівництві – 20-25% та часткою зайнятості населення у галузях, що виробляють послуги понад 60%. В Україні до таких регіонів відносяться Київська та Харківська області.

4) *Гіперіндустріальні*, де частка первинного сектора не вище 5-10%, зате частка вторинного – більше третини і навіть може перевищувати 50%. В Україні такі регіони відсутні (зникли), хоча, наприклад, у Донецькій області ще у 1995 р. у промисловості та будівництві було зайнято понад 55% населення, а у 2000 р. – 52,1%. У світі країн з такою структурою небагато: Німеччина, Чехія, Словаччина. У Росії її залишкові осередки (ще недавно їх було більше) типові для старого Центру, Півночі, Сибіру (в індустріальному секторі Володимирській, Свердловській, Челябінській, Кемеровській областей зайнято до 40% робочої сили).

5) *Індустріальні* з часткою зайнятих в агросекторі від 5-10 до 20%, але дещо з меншою (25-35%) ніж у гіперіндустріальних регіонів – у промисловому. У світі, як і в Україні, їх коло ширше: західноєвропейська напівпериферія (Іспанія,

Фінляндія, Угорщина тощо), Австралія, Нова Зеландія, Ізраїль, Об'єднані Арабські Емірати, Японія. У нас до групи з подібною структурою потрапляють східні регіони і Придніпров'я: Донецька, Дніпропетровська, Луганська і Запорізька області (рис. 2), у Росії – Сахалін, Приморський край, Томська область, а з європейських її регіонів – Московська область. Варто зазначити, що наприкінці ХХ століття до цього типу входили і названі нижче Полтавська, Харківська, Київська та Львівська області, де станом на 2000 р. частка найманих працівників, що трудилися у промисловості становила 26-45%. Зникнення в Україні гіперіндустріальних регіонів (наприклад, у 2000 р. в промисловості та будівництві Луганської області було зайнято 52,1% населення) і зменшення кількості індустріальних є свідченням процесу деіндустріалізації, що активно відбувається в Україні у ХХІ столітті.

Рис. 2. Регіональні структури зайнятості населення України

6) *Індустріально-аграрні* регіони мають показники, близькі до середньоукраїнських: у сільському і лісовому господарстві зайнято 15-25% населення, у вторинному секторі – від 15% до 1/3 трудящих (Полтавська, Львівська, Сумська, Рівненська, Житомирська та Закарпатська області). У Росії до них відноситься велика частина регіонів російського Нечорнозем'я і ряд південносибірських. Таку структуру мають ще більш далекі околиці Європи: Естонія, Ірландія Португалія, грецький Кіпр, а в Азії – Саудівська Аравія, Південна Корея.

7) *Аграрно-сервісні* регіони мають частку зайнятих у агросекторі до 25-30%, а у галузях, що виробляють послуги, – більше 2/3. До таких регіонів в Україні належить АРК і Одеська область, де у промисловості і будівництві зайнято лише 13,6 і 13,3% населення відповідно.

8) *Аграрно-індустріальні* з 25-30% зайнятих в агросекторі і до 20% у промисловості та будівництві. Цей тип – найчисельніший в Україні, до нього входять третина її регіонів (Черкаська, Івано-Франківська, Миколаївська, Волинська, Чернігівська

і Чернівецька, а також Кіровоградська і Херсонська області, що балансують на межі переходу до аграрного типу). У Росії подібні регіони займають степову смугу від Краснодару до Алтаю, включаючи багато національні республіки. У Європі це Латвія, Литва, Польща, Болгарія та Греція, Сирія в Азії, ПАР в Африці. Ще частіше така структура зустрічається в Латинській Америці – від Чилі до Мексики.

9) Аграрні регіони мають частку зайнятих у первинному секторі більше 30% і у вторинному секторі – до 15%. В Україні це Тернопільська і Вінницька області, у сільському господарстві яких трудиться 31,1% і 30,2%, а у промисловості і будівництві 13,4% і 13,6% населення відповідно. У деяких джерелах регіони з такою структурою зайнятості називають гіпераграрними.

Проте офіційні цифри не дозволяють побачити ситуацію з тіньювою і вторинною зайнятістю, особливо на землі. А саме вона в останні 15 років стала головним способом виживання для значної частини населення. За деякими оцінками [3], в агросекторі разом з присадибними, садовими і дачними господарствами зайнято удвічі більше населення, ніж за даними офіційної статистики праці. Тобто аграрність багатьох регіонів України є значно більшою.

Висновки. Аналіз структури зайнятості населення різними видами економічної дозволяє стверджувати, що Україна є індустріально-аграрною державою. За 2007-2011 рр. частка населення, що трудиться у промисловості та будівництві, зменшилася з 19,0% до 16,5% і з 4,9 до 4,5% відповідно, що формально характерно для постіндустріального етапу. Однак одночасно з цим частка працівників у сільському господарстві за названий період не змінилася, а за 2010-2011 рр. навіть зросла на 1,4%.

Таким чином, швидше мова може йти не про постіндустріальний розвиток, а про деіндустріалізацію України та її регіонів.

Постіндустріальний розвиток стабільно входить до планів соціально-економічного розвитку міст і районів, різних регіональних і локальних стратегій, але щоб їх втілити необхідні капітал, інфраструктура, внутрішній чи зовнішній платоспроможний попит. Сервіс у відсталому, бідному і непривабливому місті чи регіоні примітивний і архаїчний.

Підтвердженням цьому є абсолютно мінімальна кількість гіперсервісних та сервісних регіонів у складі України та невелика кількість індустріально-сервісних і аграрно-сервісних – по два. Іншим доказом є зникнення гіперіндустріальних регіонів та зменшення кількості індустріальних, натомість більшість адміністративно територіальних одиниць відноситься до індустріально-аграрного (6 регіонів) та аграрно-індустріального (9 регіонів) типів. Причому два регіони останньої групи (Херсонська та Кіровоградська) області перебувають на межі переходу у аграрний тип.

У половині регіонів України за 2007-2011 рр. частка зайнятих у сільському господарстві збільшилася, що ніяк не характерно для постіндустріальної економіки. У Сумській області за названий період частка населення, що трудиться у первинному секторі, зросла на 3,8%, у Тернопільській – на 2,9%, Івано-Франківській – на 1,8% і т.п. Навіть у індустріальних Донецькій і Запорізькій областях частка працівників сільського і лісового господарства та рибництва зросла на 2,3% і 1,8% відповідно. Таким чином можемо говорити про тенденцію реаграризації окремих регіонів України.

Список використаних джерел:

1. *Artobolevskij S.S. Prostranstvo i razvitiye Rossii: polimasshtabnyy analiz / S.S. Artobolevskij, P.Ya. Baklanov, A.I. Treyvish // Vestnik RAN. – 2009. – Т. 79, № 2. – С. 101-123. [Артоболевский С.С. Пространство и развитие России: полимасштабный анализ / С.С. Артоболевский, П.Я. Бакланов, А.И. Трейвиш // Вестник РАН. – 2009. – Т. 79, № 2. – С. 101-123].*
2. *Golikov A.P. Ekonomika Ukrayiny: faktory vyrobnyctva, haluzeva struktura, rozmishchennya, tendentsiyi rozvytku / A.P. Golikov, N.A. Kazakova, O.A. Shuba. – Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina, 2005. – 240 s. [Голиков А.П. Економіка України: фактори виробництва, галузева структура, розміщення, тенденції розвитку / А.П. Голиков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 240 с.].*
3. *Gorbacheva T.L. Metodologiya i nekotorye itogi vyborochnogo obsledovaniya naseleniya po problemam zanyatosti v 1998 godu / T.L. Gorbacheva, Z.A. Ryzhikova // Voprosy statistiki. – 1999. – №6. – С. 18-26. [Горбачева Т.Л. Методология и некоторые итоги выборочного обследования населения по проблемам занятости в 1998 году / Т.Л. Горбачева, З.А. Рыжикова // Вопросы статистики. – 1999. – №6. – С. 18-26].*
4. *Zadoya A.A. Deindustrializaciya v Ukraine: «dvadtsat let spustya» / A.A. Zadoya // Akademichnyj ohlyad. – 2012. – № 1 (36). – С. 26-35. [Задоя А.А. Деиндустриализация в Украине: «двадцать лет спустя» / А.А. Задоя // Академічний огляд. – 2012. – № 1 (36). – С. 26-35].*
5. *Zubarevich N.V. Socialnoe razvitiye regionov Rossii: Problemy i tendentsii perekhodnogo perioda / N.V. Zubarevich. – М.: Knizhnyj dom «LIBROKOM», 2009. – 264 s. [Зубаревич Н.В. Социальное развитие регионов России: Проблемы и тенденции переходного периода / Н.В. Зубаревич. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 264 с.].*
6. *Mezentseva N.I. Ekonomichna i socialna geografiya Ukrayiny / N.I. Mezentseva, K.V. Mezentsev. – К.: VPTs «Kyivskij universytet», 2010. – 239 s. [Мезенцева Н.І. Економічна і соціальна географія України / Н.І. Мезенцева, К.В. Мезенцев. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. – 239 с.].*
7. *Moroz S.A. Metodologiya geografichnoi nauky / S.A. Moroz, V.I. Onopriyenko, S.Yu. Bortnyk. – К.: Zapovit, 1997. – 334 s. [Мороз С.А. Методология географической науки / С.А. Мороз, В.І. Онопрієнко, С.Ю. Бортник. – К.: Заповіт, 1997. – 334 с.].*

8. *Narodnoe gospodarstvo Ukrayinskoyi RSR u 1990 rotsi: Stat. shchorichnyk / Ministerstvo statystyky URSS; vidp. za vyp. V.V. Samchenko. – K.: Tekhnika, 1991. – 496 s. [Народне господарство Української РСР у 1990 році: Стат. щорічник / Міністерство статистики УРСР; відп. за вип. В.В. Самченко. – К.: Техніка, 1991. – 496 с.]*
9. *Nemets L.N. Ustoychivoe razvitie: socialno-geograficheskie aspekty (na primere Ukrainy) / L.N. Nemets. – Kharkov: Fakt, 2003. – 383 s. [Немец Л.Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины) / Л.Н. Немец. – Харьков: Факт, 2003. – 383 с.]*
10. *Nefedova T.G. Gorodskaya selskaya Rossiya / T.G. Nefedova / Rezhim dostupu: <http://demoscope.ru/weekly/2004/0141/tema01.php>. – vilnyj. – Zaholovok z ekranu. – Mova ros. [Нефедова Т.Г. Городская сельская Россия / Т.Г. Нефедова / Режим доступа: <http://demoscope.ru/weekly/2004/0141/tema01.php>. – вільний. – Заголовок з екрану. – Мова рос.]*
11. *Nemets K.A. Modelyuvannya trayektoriyi rozvytku regionalnykh sociogeosystem Ukrainy // Chasopys socialno-ekonomichnoyi geografiyi. – 2009. – Vyp. 7 (2). – S. 66-80. [Немец К.А. Моделирование траектории развития региональных социogeосистем Украины // Часопис соціально-економічної географії. – 2009. – Вип. 7 (2). – С. 66-80].*
12. *Oliynyk Ya.B. Vstup do socialnoyi geografiyi / Ya.B. Oliynyk, A.V. Stepanenko. – K.: T-vo «Znannya», KOO, 2004. – 204 s. [Олійник Я.Б. Вступ до соціальної географії / Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2004. – 204 с.]*
13. *Regiony Ukrainy 2012: Statystychnyj zbirnyk / Za red. O.H. Osaulenka. – Ch. 1. – K.: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2012. – 310 s. [Регіони України 2012: Статистичний збірник / За ред. О.Г. Осауленка. – Ч. 1. – К.: Державна служба статистики України, 2012. – 310 с.]*
14. *Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2011 rik / Za red. O.H. Osaulenka. – K.: TOV «Avgust Treyd», 2012. – 559 s. [Статистичний щорічник України за 2011 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2012. – 559 с.]*
15. *Topchiyev O.H. Suspilno-geografichni doslidzhennya: metodologiya, metody, metodyky / O.H. Topchiyev. – Odesa: Astroprint, 2005. – 632 s. [Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методуки / О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.]*
16. *Treyvish A.I. Regionalnye postindustrialnye processy i reindustrializaciya regionov / A.I. Treyvish // Regionalnoe razvitie i regionalnaya politika Rossii v perekhodnyj period. – M.: Izd-vo MGTU im. N.Ye. Baumana, 2011. – 317 s. [Трейвиш А.И. Региональные постиндустриальные процессы и реиндустриализация регионов / А.И. Трейвиш // Региональное развитие и региональная политика России в переходный период. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2011. – 317 с.]*
17. *Shabliy O.I. Osnovy zahalnoi suspilnoi geografiyi / O.I. Shabliy. – Lviv: Vydavnychyj centr LNU im. Ivana Franka, 2003. – 444 s. [Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії / О.І. Шаблій. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 444 с.]*

Summary

Anatoliy Kornus. DE-INDUSTRIALIZATION OR POST-INDUSTRIALIZATION: THE PROBLEMS OF TYPOLOGY OF UKRAINIAN REGIONS.

On the structure of employment, in our opinion, the greatest impact has a de-industrialization of the economy. It led to the choice of theme of our research - briefly describe the manifestations of this trend and implement a typology of administrative units, taking into account changes in the employment structure of the population, which were caused by the processes of deindustrialization regions of Ukraine. According to official statistics, employment by sector, we cannot speak about a post-industrial, but the industrial-agricultural type of Ukraine with the diversity of its regions.

Proof of deindustrialization is absolutely minimal amount hyperservices and service regions within Ukraine and a small number of industrial and agro-services and services types – two. Another evidence is the disappearance hyper-industrial regions and reduce the number of industrial, while the majority of the administrative units related to industrial and agricultural (6 regions) and agrarian-industrial (9 regions) types. Moreover, two regions of the latter group (Kherison and Kirovohrad) region are on the verge of transition in the agricultural type.

In half of the regions of Ukraine for 2007-2011 years the share of employment in agriculture increased, this is not typical of the post-industrial economy. In the Sumy region the share of the population, who is working in the primary sector grew by 3.8% in Ternopil – 2.9%, Ivano-Frankivsk – 1.8% etc. Even in industrialized Donetsk and Zaporizhia regions share of workers of agriculture and forestry and fishing grew by 2.3% and 1.8% respectively. Thus we can speak of a tendency reagrarian of certain regions of Ukraine.

Keywords: typology, de-industrialization, employment, economic sectors, regions of Ukraine.